

2010-05-06

Peking

Markus Lundgren

Det ekonomiska utbytet mellan Kina och Sverige går in i en ny dynamisk fas

Kina är Sveriges största handelspartner i Asien. 2009 uppgick handeln till 75,2 miljarder kronor. Sveriges import från Kina minskade med fyra procent, medan exporten till Kina ökade med hela 21 procent. Det ekonomiska utbytet mellan Sverige och Kina är dock betydligt mer omfattande än statistiken anger. Över 400 stora och små svenska bolag har etablerat en eller flera verksamheter, dotterbolag, samriskbolag, etc. i Kina, sammanlagt finns över 1500 Sverigerelaterade företagsregistreringar i landet. Alla stora svenska företag finns på plats, och de kompletteras i allt högre grad av små och medelstora företag, inte minst inom tjänstesektorn. Kinesiska investeringar i Sverige var fram tills nyligen mycket begränsade. I slutet av mars i år förvärvade dock Geely Volvo PV från Ford och bröt därmed en lång trend av små investeringar från Kina till Sverige.

Utrikeshandeln – handelsunderskottet minskar

Åttio- och nittio-talens handelsöverskott med Kina har de senaste åtta åren väntats till handelsunderskott som förra året uppgick till 12,6 miljarder kronor.

Utvecklingen av handeln mellan Sverige och Kina, miljoner kronor

Importen, som framförallt består av verkstadsprodukter, telekomutrustning samt kläder och skor, sjönk med fyra procent under 2009. Exporten, som i stort följer den traditionella svenska globala exportstrukturen av varor, steg däremot med hela 21 procent. Två delförklaringar till denna uppgång i exporten under 2009 är den starka ekonomiska tillväxten i Kina och den, under delar av året, svaga svenska kronan.

Tjänstehandeln

Den svenska tjänstexporten till Kina växer, men är svår att mäta (uppgifter från 1999 talar om storleksordningen 200 miljoner dollar). Kinesiska turister tillbringade lite över 95 000 gästnätter i Sverige 2009, en minskning med ca sju procent jämfört med föregående år. Nedgången berodde bl.a. på svininfluensan. I genomsnitt spenderade kineserna, exklusive resa och boende, 2 500 SEK per person och dag, en siffra som endast ryska turister slår. I år beräknas över 5000 kineser studera i Sverige.

Stora diskrepanser mellan svensk och kinesisk handelsstatistik

Det finns stora diskrepanser mellan svensk och kinesisk handelsstatistik. Enligt den kinesiska statistiken är det Sverige som har handelsöverskott gentemot Kina. Den viktigaste förklaringen beror på klassificeringen av tredjepartshandeln (framförallt via Hong Kong och andra EU-länder) och skillnader i principerna om ursprungsland och avsändarland.

Enligt det kinesiska handelsministeriet är Sverige världens fjärde största exportör av högteknologiska varor. Detta bekräftar den bild som många har av Sverige som ett teknologiskt avancerat land och ger betydande ”good-will”. Sverige är även tionde största nation vad avser antal patent i Kina. Teknologisk utveckling och innovationer tillmäts allt större vikt i Kina som vill klättra upp i ”värdeförädlingskedjan”.

Sveriges aktiva bidrag till Kinas reformpolitik

För drygt 30 år sedan inledde Deng Xiaoping de ekonomiska och handelspolitiska reformerna i Kina. Den ekonomiska utvecklingen sedan dess saknar motstycke i historien. Sverige har bidragit aktivt till denna utveckling. Vi var t.ex. första västland att redan i december 1978 skriva ett avtal om teknologiskt och industriellt samarbete, en central del av reformen som bestod i att ta till sig utländsk teknologi. I maj 1979 var Sverige första västland att skriva ett modernt handelsavtal med Kina (redan i november 1957 skrev Sverige och Kina under ett första gemensamt handelsavtal). Sverige var första land att upprätta ett substantiellt samriskföretag i Kina då svensk läkemedelsindustri 1982 startade ett projekt i staden Wuxi. Sverige var också första land att tillsammans med Kina skriva ett investeringskyddsavtal i mars 1982.

Svensk företagsnärvaro i Kina – andra vågen?

Svenska företag som Ericsson och SKF har varit aktiva i Kina i över hundra år. Enstaka svenska företagsetableringar startade försiktigt på 80-talet, för att sedan ta fart mot mitten av 90-talet. De första etableringarna gjordes i formen av samriskföretag och representationskontor och det handlade i stort sett uteslutande om tillverkande företag.

I dagsläget beräknas över 400 svenska företagskoncerner ha etablerat sig i Kina och det sammanlagda antalet Sverigerelaterade företagsregistreringar uppgår till över 1500. Alla stora svenska företag finns på plats. Handelsutbytet är dock inte begränsat till enbart dessa företag. Totalt bedriver hela 10 000 Sverigeregistrerade företag handel med Kina.

Det man nu kan se är att många små och medelstora företag samt tjänsteföretag och företag inom "lifestyle" och design etablerar sig i Kina. Svenska kunskaps- och utbildningsföretag, PR- och reklambyråer, designers, IT-konsulter, arkitekter och advokatbyråer har börjat etablera sig i landet. Detta är en trend som antas fortsätta. Enligt handelskammarens och ambassadens gemensamma företagsundersökning för 2009 hade 78 procent av svenska företag färre än 100 anställda, en ökning med hela 21 procent jämfört med 2007-2008. Till viss del följer dessa småföretag sina svenska eller andra internationella kunder till Kina. Ett annat viktigt skäl till att etableringen av mindre företag ökar är ett förenklat regelverk. Fortfarande är det dock inte helt lätt för utländska tjänstebolag att agera i Kina. I många sektorer finns det stränga regler för vilken typ av verksamhet som utländska företag får syssla med. Ett exempel är banksektorn. En bank illustrerade genom att berätta att man i Sverige kan erbjuda sina kunder över 450 olika tjänster men endast en eller två i Kina (på grund av de omfattande regleringarna).

Investeringar i forskning och utveckling ökar också. T.ex. har Astra Zeneca nyligen satt upp FoU-verksamhet i en "högteknologisk park" där det finns en hög koncentration av Biotech. En anledning till investeringen, förutom de låga kostnader och närheten till den kinesiska marknaden, är även den "good-will" som denna typ av investeringar skapar i förhållande till kinesiska myndigheter.

Det är svårt att tala om *en* trend i Kina med tanke på landets storlek. De företag som varit här ett tag inser i allt högre grad att det inte finns en marknad med 1,3 miljarder människor utan många olika.

Shanghai (östra Kina) – tjänster och konsumentprodukter allt viktigare

Många av de svenska företagen, över hälften av det totala antalet, har valt att etablera sig i eller runt Shanghai. Shanghai utgör den köpstarkaste regionen i landet och innehåller de mest ”modemedvetna” konsumenterna, vilket har gjort att många konsumentföretag inleder sin kinesiska verksamhet här. Hästen, Dux, Kosta Boda och Orrefors expanderar. H&M har sedan första etableringen på den kinesiska marknaden våren 2007 i Shanghai haft en enorm framgång. IKEA och många textil- och konfektionsföretag har inköpsorganisationer i Shanghai (t ex H&M, Lindex, Hemtex och KappAhl).

Peking (norra Kina) - etablerade företag får sällskap av konsument-, tjänste- och miljöteknikföretag

Företag som Ericsson, AB Volvo, ABB, IKEA, Scania och Sandvik har sina huvudkontor i Peking. En viktig faktor är närheten till kinesiska myndigheter och centrala beslutsfattare. Närvaron av dessa företag har också lockat till sig många svenska leverantörer och tjänsteföretag. Ungefär en tredjedel av alla svenska företag har valt att etablera sig i norra Kina. Viktiga sektorer innefattar IT, Telekom, konsultbolag, samt försäkrings- och pensionsbolag. Under det senaste året har ett flertal miljöteknikföretag etablerat sig i Kina, bl a som ett resultat av den strategiska satsningen på CENTEC, ambassadens miljöteknikcenter.

Kanton (södra Kina) – inköp och tillverkning

Södra Kina står för en tredjedel av Kinas totala export och fler än vart tionde svenskt företag har valt att etablera sig i södra Kina. Även om större variation i företagens natur har observerats på senare tid handlar det fortsatt om inköp och kontakt med underleverantörer för det absoluta flertalet. Få företag har egen tillverkning i regionen. Produkterna exporteras i de allra flesta fall till Sverige eller andra utvecklade länder.

Kinesisk företagsnärvaro i Sverige

Samtidigt som utländska investerare söker sig till Kina har kinesiska företag börjat söka sig utomlands. Stora företag uppmanas av regeringen att finna nya marknader. En stor del av investeringarna är råvarurelaterade och sker i andra utvecklingsländer. Under det senaste året har ISA emellertid noterat ett ökande intresse bland kinesiska företag för direktinvesteringar i Sverige.

De kinesiska investeringarna i Sverige har fram till i år i allmänhet varit mycket små. Geelys förvärv av Volvo PV från Ford i slutet av mars 2010 utgjorde den i särklass största kinesiska investeringen i Sverige hittills.

Slutkommentar

Kinas ekonomiska utveckling påverkar världsmarknadspriserna på ett sätt som är viktigt för många svenska företag och direkt konkurrens med kinesiska företag

finns inom vissa sektorer. Huawei på telekomområdet och Haier på vitvarumrådet är två exempel.

Svenska företag förefaller ligga långt fram vad gäller att göra inköp i Kina. H&M, IKEA, Ericsson, Electrolux och ABB köper tillsammans för omkring 6 miljarder USD, vilket ligger i nivå med den totala svenska importen från Kina. Samtidigt växer Sverige snabbt i tjänstesektorn. Fler och fler svenska företag etablerar produktutveckling, forskning och design i Kina. Ericsson, Sony-Ericsson, ABB, Astra Zeneca och Electrolux är exempel på företag som har omfattande FoU-verksamhet i Kina.

Trenden mot att fler små och medelstora samt tjänsteinriktade svenska företag etablerar sig i Kina kommer säkerligen att fortsätta. Dessa företag har ofta stora svenska och multinationella företag som kunder. För det svenska näringslivets fortsatta framgång i Kina kommer det att bli allt viktigare att man även vänder sig mot kinesiska företag.